

Nemzeti Társalkodó

Augustus 5dik napján 1834.

Parlament reform.

(végzet)

Csak ugyan komolyabbá a' dolog csak akkor vált, midőn a' képviseleti rendszer javításának kívánsága az egész népben felkezdett ébredni, midőn a' gyökeres javítás barátjai, kik a' népnek közönséges szavazási just, 's minden évben új követ választásokat kivántak, külön pártot formálva, nagy massában léptek-fel, és így mind közönségesebb lett azon meggyőződés, hogy az annyira sürgetett javítás további halasztása, csak az elégedetlenség nagyobb és veszedelmesebb kitöréseit következtethetné. A' parlament újabb szerkeztetésének javaslata, hosszas, nagy és heves vitatások alá került, de mivel a' gyökeres javítás intézete (radical reform) hajdani leghatalmasabb védlőit, Sir Francis Burdettet, Hobhousset, Broughamot és másokat elvesztett, 's különben is egy közönséges megrázkodtatás nélkül kivihető nem volt, egy mérséklett reformot javaslottak, mely által kettős cél érődött-el

u. m. Iször a' követ küldhetés jussa, a' választóhelységek fontosságok és népességekhez képest határozatott-meg, 's ez által a' kisebb helységekől a' választási jus vagy egészben elvételet, vagy csak egy követ küldhetésre szorított, ellenben a' nagyobb városoknak, mint Manchester, Birmingham, Leeds, Greenwich, választási jus adatott. 2szor a' különböző egyes helységekben fennálló e' tárgybeli különös rendszabások oda változtattattak, hogy minden ház birtokos, kinek háza évenként 10 font sterling jövedelmet ad, szavazási jussal bír a' követ választásra. E' szerént Skocziában is, a' választási jus, a' városi tanácsoktól elvételet, 's minden 10 font sterling évenkénti jövedelemmel bíró ház tulajdonosnak választási jus engedtetett. Ez által Baht várossa 28 helyett 7314 választási jussal bíró szavazókat nyert, és Thynne és Palmer familiáknak e' város követ választására eddig gyakorlott befolyásuk megsemmisitetett; Edinburgnak most 9382, Portsmouthnak 265 és Glasgownak 6357 választói vannak. A' grófságokban is a' nagy föld birtokosoknak követ választásbeli befolyásuk nagyon korlátoztatott az által, hogy nem csak az ős és örökös föld tulajdonosok, de minden birtokosok, sőt még a' csupa haszonbérlok is választási just nyertek. Ezen új parlament szerkezet szerént is, valamint eddig az alsóház 658 tagokból áll, kik következőleg vannak felosztva: Iször Angliának 471

képviselője van, t. i. a' grófságokból 143, az universitások részéről 4, a' városok és mező városok részéről 324. 2or Wales küld 29 követeket, a' grófságokból 15öt, városokból 's helységekben 14et. 3or Skocziának 53 követei jelennek-meg, a' grófságokból 50, a' városokból es mező városokból 23. — 4er Irlandnak 105 képviselője van, a' grófságokból 64, a' dublini universitástól 2, és a' városoktól 59. — Angliának ez új szerkeztetés szerént 18 követtel van kevesebb képviselője mint ez előtt, ellenben Wales 5, Skoczia 8, és Irland 5 követekkel többet küldenek. Az ezen törvények szerént választott új (reformalt) parlament legelőbb ez új alakban 1833ban januarius 29én gyűlt egybe, és 249 új tagokat nyert. Az egész gyűlésből 509 tag a' reform barátja, 's csak 149 tag hív a' régi rendszerhez, de a' reform baráti ismét két osztályra szakadnak, az egyik osztály radicalis alapos javítást kíván, a' más párt, mely Repealerek nevezetik, O'Connell zászlója alatt áll és Angliának Irlanddal való egyesülése eltörlését ohajtja. — Ha az angol parlamentnek jelen új szerkeztetését, más politikai nevezetes reformok eszközének tekintjük, úgy ez, nem termette-meg még mind azon jótévő gyümölcsöket, melyeket ettől vártak, de meg kell azt is gondolni hogy a' polgári alkotmányban és az egyházban teendő nagy javítások

nagy akadályokra is tanáltak; és magokban is sok oly belső nehézségekkel vannak össze kötve, melyek miatt ezen javításokkal, sebbesen haladni előre lehetetlen. A' miniszterek nehéz kérdések megfejtésén estek keresztül, midőn a' gyarmatokban a' rabszolgaság egészben eltöröltetett, 's az angol Bank ügyei elhatározottak, de komolyabbak és terhesebbek várnak még reájok.

A' Szabadság fája.

(a' Frantzia revolutio idejéből)

L' homme est né libre; et par tout
il est dans les fers. —

Rousseau.

Az e' féle nyomorult dolgok, így szól egy akkori Zsurnál, mint a' szabadság' fája, veres sapkák, három színű pántlikák, és kalapon függő rojtok, melyeket most a' legnagyobb fontosságú dolgokká téznek, azt bizonyítják, hogy a' frantzia nemzetnek szabadsági systemája nem okos megfontoláson, hanem azon nagyobb csoportnak erején nyugszik, mely semmi egyéb megfontolásra nem alkalmas, hanem csak a' mit kezeivel megfoghat. Az okos ember ellenben utálja azokat, minthogy nevettségeseknek találja, és mivel azok könnyen veszedelmesek lehetnek. Az ilyen symbolumok - mindenkor jeladásai voltanak az erőszaktételeknek, melyek gyak-

ran tsupán a' symbolumoknak viselésiből, vagy nem viselésiből származtak, a' nélkül, hogy a' költsönös érzéseknek megvi'sgálására fáradtságot fordítani érdemesnek tartották volna.

Az élőfáknak felferése, különösen a' Májusi felállított zöldfák, valamely örömeinek vagy innepnek jeléül, egy igen régi szokás Európának némely nemzeteinél. Rendszerént az ilyen fa plántálás valamely vendégséggel, vagy idő töltő mulattsággal innepeltetik; és éppen ezen okból egy kedves ideája ez a' nép csoportnak. A' Jákobinusok, a' kiknek megkell adni azon ditséretet, hogy az emberi szívnek gyengeségeit és erőtlenségeit mindenkor nagy ember esmérettel láttattak ki-cáculálni, egy a' népre hatalmason be folyó eszközül haszonra fordították ezen fa plántálást, melyet ők, a' magok modjok szerint, veres sapkákkal, három színű pántlikákkal megékesítve, ama sokat jelentő nevezettel *Szabadtság fájának* nevezték. A' legelső Párisban állítottatott fel, még pedig olyan időben, mikor a' Jákobinusok fontossága, a' mérséklett és hidegvérű felekezet felett, valamely félelmes nevedezésben kezdett kimutatodni. A' hadi sergek táboráiban is felállítottatott ez a' mérséklett részre hajlással vádoltatott katona tiszték elleni felzendülés' jeléül. Némely tábori helyek hasonlók voltak akkor egy erdőhez, és a' vezérek közül sokakkal, ilyen alkalommal, igen illetlenül bántak. A' gyermekek, az ujj eszten-

dei ajándékol nyert nádmézfának nem örvendettek méjjebben és lármásahban, mint ezek az értségre jutott gyermekek az ők újjonnan talált játékjoknak, u. m. a' veres sapkával tzifrázott szabadság fájának. Ennek megpillantása oly hirtelen hatásu frantzia országban, mint a' torontálpók (tarantula) szurása Siciliában. És a' ki ezen fa körül a' hazafiság és szabadság vad tántzát (carmagnole) járnai nem akarta annak élete forgott veszedelemben. Idő multával a' szabadság fája éppen azzá lett itt, a' mi más nemzeteknél a' czimereknök kifüggesztése.

Mihelyt t. i. az újj frantziák egy tartományba béléptek: mingyárt szabadság fát állítottak-fel, annak jeléül, hogy ők a' revolutioi systemának egész értelmében azt elfoglalni akarják.

Kezdetben különösön nyárfákat választottak ilyen fának, tzélozván azoknak frantzia nevezetire (peuplier és *peuple*: nép). Az után nem vették éppen olyan szorossan, és fenyőfának, 's tserrefának is megadták ezt a' tisztséget. Egy ilyen szabadsági fa, minden ágaitól és leveleitől megfosztatott éppen a' telejéig, mely meghagyatva egy sűrű zöld bokrétát formált, és ezen, egy gyapjuból vagy pléhből való veres sapka, veres, fejer, és kék pántlika vitorlákkal lobogva (sőt a' fa dereka is ilyenekkel körül fonva) igen pompás és figurás kinézést tsináltak. De tsak hamar hervadni kezdettek a' levelek, a' száraz zöld lombok a' széellel

együtt elrepültek, a' zöld korona a' tetején rít seprű ágoggá vált, és a' legelső erősetske szélvész kidőjtötte a' gyökértelen fát, ha éekkel és támaszokkal segítségre nem siettek a' bodult szabadság vasallussai. Valódi képe a' mi időnk revolutios szédelgéseinek, kezdetben ez-is vakító szemfényvesztő, és tsil lámó kültettzésivel; de majd elkövetkeznek következményei, a' nyomorúság fejtelenség (ánarchia) pusztulás, több más rettenetes kísérő sergekkel. A' kültettzési szép szín eltűnik, kimutatódik egy irtozatos ijesztő váz, és a' megvakittatott tsudálók szívszakadva kezdik ohajtani éppen az ellenkezőt.

Minden szabadsági fák között, melyeket a' frantziák német földön állítottak-fel, egy sem vólt híresebb, mint a' Mainzi (moguntiai) Ilyeneket még magános emberek is állítottak-fel, magoknak. Egy frantzia tántz mesternek egyedül vólt a' maga házában szabadság fája, mely körül minden nap ebéd és vatsora után, familiájával együtt, bizonyos rövid ideig tántzat járt. De Czekuli obester ezt meg tudván: kényszerítette megkell lenni parantsolattal, hogy ő maga egy buta haltával azt vágja ki, 's vállára vévén, a' város utzáin tántzolyon vele midőn őtet a' gyermekek sárral hajgálták. Másutt-is történt, hogy a' kik a' szabadság fát felállították: éppen azok kényszerítették azt kirontott élű rosz féjszékkel kivágni.

A' mainzi polgárok, és aszszonyok e' következendő ki függesztett czédulával hivat-

tattak az övéknek látására: „ Polgárok! Polgárnék! és más mainzi lakósok! vasárnap, Januarius 13-kán, dél után két óraker, a' ti polgár társaitok, a' kik a' szabadságnak, és egyenlőségnek örökre hívek maradnak, és az emberiségnek ezen kintseiért élni, és meghalni akarnak, egy szabadság fát fognak felemelni. Vegyetek részt ezen társaitok' érzéseiből, felbuzdulásaiból és örömeiből: innepeljétek ezen vidám napot egyességben, és mulattságokban. Ez az első napja a' ti újj életeteknek. A' szabadság és egyenlőség sok barátainak nevében hívú titeket erre.

Pölgártársatok

BCU Cluj / Central University of Forster. mp.

Egy Zsidónak az epigrammája, a' ki egy ilyen szabadság fának hirteleni megpillantásakor így kiáltott-fel:

Au way! een Boon one wirzel

Eene kapp' one kápp

(Au weh! ein Baum ohne Wurzel

Eine Kappe ohne Kopf) az az: oh!

mitsoda fa ez gyökér nélkül! mitsoda sapka ez fő nélkül, bizonyosan nem kevésbé tsipós satyrát ejtett a' mainzi újság irón, a' mint azt egy azutánni hírlapjából észre vettem. És hihetőleg nem kevésbé rosszszul tett néki azon felülírás-is, melyet a' Prusiai Major Hompesch, a' Weilburg mellett kivágattatott szabadság fának derekára ragasztatott, u: m: *Hoc lignum non libertatis, nec fortitudinis, sed momentaneae Gal-*

lorum praepotentis insolentiae signum, destruxit Hompesch Borussorum Regis optimi, miles. Midőn a' svájti őrsereg még Genfben feküdt, egy Svájtz Tiszt, egy a' savoyai földön felállított szabadság fára e' következendő négy sorozatu versetskét (quatrain) ragasztotta:

Arbre de misère
Bonnet de galére
Troupe de brigands
Vous n'y serez pas longtems.

Egy német utazó ezt látván és olvasván: ezen fordítottást tevė alájja németül:

Verdorrtter Baum, des Elends Skizze
Galeerensclaven, Mütze,
Verlaufne Räuberbande
Ihr bleibt nicht lang' im Lande.

az az:

Nyomorúltság' fája
Gazemberek sapkája.
Fosztogató sereg
Mely alá 's fel tekereg
Soká itt nem lesztek
Magatokban elvesztek.

Koronka Jo'sef.

Egy különös Testamentum.

Melyet egy Strasburgi törvénytudó tett:
„Az én háládatosságomra méltó néhai nagy atyám Prosperus szorgalommal igyekezett tannítani az írásra, olvasásra, és számvetésre.

Még alig 8 esztendőös koromba mutogatta és fejtegette nékem, hogy ha az 5 procentes kamatok évenként tőkésítettnek, az egy század múlva éppen 151er fog nevekedni; tetszett az öregnek figyelmem, melyel hallgattam vetegetését; azonnal 24 livréket huzaki zsebében lévő bőr erszényéből, 's még most is előttem lebeg azon lelkesedéssel teljes mondása: Fiam! emlékezetedben tartsd oktató tanácsomat, hogy jó gazdálkodás és számolás által semmi nincs lehetetlenség az életben. Itten ajándékozok néked 24 livréket, vidd ezt egy kereskedő jó barátomhoz, ki ezt hozzám viseltető jó indulatból kereskedésibe felvészi, évenként tedd annak kamatját a' főpénzhez, és valaha halálod óráján tégy belőlle egy hasznos intézetet lelkünkért.

Rendelésit telyesitettem, és telyesitem. A' 24 livrék 62 évi kamatok kamatolása által 500ra nevekedtek, melyet is nagy atyám meghagyása szerint hasznos intézetek szerzésit véve czélül 5 részekre osztok, és rendelém: hogy ezen fő pénznek kamatja folyvást főpénzé tétessék, azonban az ebből gyűlő egésznek, minden száz esztendőben egy ötödrésze vétethessék-fel, és használtassék eképpen:

a) Az első ötöd száz évek multával annyira nevekedhetik: hogy abból honom vidékin lévő egy nagy kiterjedésű mocsáros hanság lecsapoltathatik, és tökéletesithetővé tétetik. —

b) A' más ötödrészből száz évvel később egy intézet alapíttassék, melynek kamatjából 80 jutalom díjjak osztassanak a' tudományok, művészet, és gazdaság felsegélésire. —

c) A' 3dik ötödből, száz évek után, az egész országban olyan költsönözö táruk állíttassanak, melyből minden szorgalmatos polgári mester ember, földműves, kamat nélkül, iparja felsegilléséül, pénzt költsönöz hessen. Továbbá: minden nevezetes városokba 12 műv gyűjtemények, és ugyan annyi nyilvános könyvtárak állíttassanak, minden közülök százezer évi jövedelemmel, melyből 40, 40 tudósok gyámolíttathassanak, vagy gazdagon fizettessenek.

d) A' negyedik ötödből, újból száz év teltivel, száz új városok építtessenek, mindenik legalább 150,000 lakókkal. Erre az az ellenvetés: hogy egész Európába ennyi kész pénz nem lenne, de ezt a' testamentum végrehajtóira bizom lelkiesméreletesen a' pénzbe ingó javakat is elfogadni.

e) Végre: az ötödik ötödrész ez órától fogva 500 esztendő múlva felvétetvén, először hazám status adóssága fizettessék ki, a' mi fenn marad, ha elegendő lesz, Angliának adóssága, hálául hogy a' nagy számoló mester Nevton szülte. A' végre hajtók haton a' legbecsültebb, és erkölcsösebb törvénytudókból választassanak, kik mindnyájan halálukkor következőjüket fogják kinevezni, a' mikor is maradékaik fáradságok

jutalmául az ötödökből egy kis 52 millionyi szakasztékot magok közt osszanak-fel. — (Phennig Magazin).

B. M . . s.

Egy asszonynak duelluma egy katonával Tisztel.

*Honny soit, qui mal y pense.
Proverbe.*

Lady Davis egy yorki arany-mivesnek igen szép felesége, a' maga férjétől, hiveségtelenség miatt, megvetttén, 's elcsappattatván Londonba ment, és mint játszóné a' szinpadra állott olyan czéllal, hogy a' legyen további élet módja.

Az ő kitetsző szépsége csak hamar magára vont az angol királynak II Károlynak figyelmét, 's nem sok idő múlva, a' királynak kineveztetett kedventznéi közé számláltatott.

Egy *Aberkrommey* nevű ifjú katona tiszt egy bizonyos helyen igen becsületlenül szólott rólla, de megtudta ő ezt egy más katonától, a' ki ezen megjelentés mellett azt is mondotta, hogy csudálkozik, hogy *Aberkrommeynek* arra bátorsága volt, mint-hogy különben igen félénk és nyúl szívű ember.

Lady Davis meghatározá magában, hogy a' béjelentőnek tanátsára a' maga rá-

galmazóját különösen megijessze, melyre nézve e' következő kihívó levelecskét írta neki:

Kedves úr!

Az úr Ladyról igen rosszul beszélt. — Én esmerem ötet úgy, mint egy betsüendő dámát. — Én katona vagyok, 's ezen dáma betsületének pártját akarom fogni. — Majd megvállik, hogy valyon az úrnak kurázsija olyan nagy é, mint rágalmazó nyelve? Hónap délelőtt kilencz órakor elvárom az urat a' Parkban, a' várasnak északi oldala felől. — Tessék választani a' kard vagy pistaj között. Ott fogja az úr találni tsalhatatlanul az alább írtat.

W.

Ezen levelet elküldötte Lady egy jól értesített inas által. — Az ifju tiszt felszakasztotta, olvasta, megrettent, és kérdezte az inast: kiküldötte? —

„Én csak azért jöttem“ — felele ez trutzolva — hogy megtudjam azt, valyon az úr a' határozott időben, és kijelelt helyen megfog é jelenni, vagy nem? — nem pedig azért, hogy magamat examináltassam.

A' kihívott tisztnek, mint betsületét szerető embernek nem vala egyéb hátra, hanem a' kihívást elfogadni: bár mely szorongatónak és veszedelmesnek tetszett is neki az egész dolog. — Megígérte tehát, hogy megjelenik.

Lady Davis katona tiszti forma ruhában vala első a' viadal helyen. — Megtette az első lövést, és azzal reszkető viadaltár-

sának bal vállát alkalmasint találta. — Le rogyott ez, és esedezve kérvén az engedelmet, ígért még száz gvinea pénz büntetést is.

A' győzőné elfogadta ezen ajánlást: — szállására vitette a' megsebesedettet — kézhez vette az ígért summát, 's ezután magát kinyilatkoztatta. — Ekkor még inkább megrettent a' tiszt az asszonymak lábaihoz borúlt, 's esedezett azért, hogy az egész történetet tartsa titokban és halgatásban.

Megígérte ezt Lady: de mégis ez a' duelum csak hamar Londonban közbeszéd tárgyává lett. Az a' tiszt, a' ki Ladynak a' kihívásra az első tanácsat adta, egy más udvari gavallérral az erdőbeli bokrok közzé elbuktak vala, 's mind ketten a' párviadali esetet jól látták, mely szerént semmire sem törekedtek hamarább, mint arra, hogy azt mindenfelé beszélyék, hirdessék. — Sz. Keresztur junius 1854.

X X.

V i c e m p r o V i c e.

Marquese del Carpio, egy spanyol grand, egy öreg rendü Dámának, bizonyos innepélyesség alkalmával, szentelt vizet tartott elébe, melyet ez valamennyire rántzos, de azonban igen drága briliántokkal ékesített ujjaival elfogadván, hangos és halható szóval így szólla a' Grand: *Quisiera mas la fortija, que la mano*, az az: inkább szeret-

ném magamnak a' gyűrűt, mint a' kezét. — Minden késedelem nélkül a' Dáma is ennek nyakában függött ordói arany lánczhoz kapva ezen szókkal: *E yo el cabestro que el asno*: az az: én is inkább szeretném a' kötelet mint a' szamarat. —

X X.

Az asszonynak teremtetése.

Egy Matrona így szólla Josse nevű Rabbihoz: Az Éva teremtetése historiájában a' ti Istenetek nem a' legszebb világosságban tűnik elé. — Miért kellett néki Adámat oldal-csontjától megfosztani? miért kellett azt méjj álomban, mintegy lopva kivenni? — Atyám! monda a' Rabbi' jelenlévő leánya — engedd-meg, hogy feleljek-meg én erre. — Halhattad és tudhatod, kegyes asszonyság! hogy a' múlt éjszakán tolvajok rontottak-bé hozzánk: mely szerént tud-meg azt is, hogy egy ezüst rudatskát ellop-tak ugyan, de egy szépen ki dolgozott arany pixist hagytak itt helyette. — Mond-meg: hogy jó néked ez a' gonosztett? — Talám tréfáلكodol leányka — felele a' matrona — hát te azt tolvajságnak nevezedé? egy ilyen cselekedet gonoszságnak tétzhetiké? — Nem: — felele a' leány — tehát te se vádold a' mi Istenünket, hogy egy feleslegi oldalcsontot kivett, és a' helyibe egy megbecsülhetetlen segítő társat állított.

Balúl értés.

A' lengyel hadi foglyok között, kik N. N. esztendőben, muszka országban voltak, vala egy nevezetes és igen fő rendű nemes ember is, a' kivel senkinek sem volt szabad bizonyságok nélkül beszelleni. Egyszer rosszúl lett, és a' Czár megengedte, hogy hívassanak néki orvost. — Ez, eljövén, a' patientsnek *Cremor tartari*-t rendelt. — Alig érkezett haza a' maga házához a' doctor, és legottan arrestáltatván, a' minister eleibe vitetett, a' ki őtet durván pirongatta, szidta, haza árulónak nevezte, 's kemény büntetéssel fenyegetvén; így szóllott hozzá: Te kutya! te áruló! mit beszéltél azzal a' lengyellel a' krimiai Tatárokról? — A' meg-hökkent orvos észrevette a' balúl értést, mely valami értetlen spionok által vitetett-meg a' ministernek; — és kifejté magát — megvilágosittá a' dolgot, elé hozatván a' receptet, melyet a' betegnél hagyott vala.

Cselekedethez szabott jutalom.

Három kapitányoknak, kik egy hadban a' katonáikkal együtt V Károly Császárhoz által szöktek, az ígért jutalmat a' Császár mind hamis pénz nemekben parantsolta ki adattatni. Midőn ez iránti boszuszuságjokat kinyilatkoztatták volna: ezt felelte nékik: az ilyen hamis tselédekre nézve, mint ti vagytok, nékem csak hamis pénzem van adni való.